

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี :  
กรณีศึกษาโรงเรียนเครือหวายวิทยาคม

CURRICULUM DEVELOPMENT GUIDELINES FOR EDUCATION SANDBOX  
OF PILOT SCHOOL IN CHANTHABURI PROVINCE: A CASE STUDY  
OF KRUEWAIWITTHAYAKHOM SCHOOL

ภาธรณ์ สิริวรธกุล<sup>1</sup> สิทธิเดช ชมจันทร์<sup>2</sup> ทวีศิลป์ ในจิต<sup>3</sup> และอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล<sup>4</sup>  
Pathon Siravadhakul<sup>1</sup> Sittidach Chomjan<sup>2</sup> Thaweesin Naijit<sup>3</sup> and Ittipaat Suwathanpornkul<sup>4</sup>

<sup>1</sup> หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
Ph.D. (Educational Measurement, Evaluation, and Research), Srinakharinwirot University  
E-mail psiravadhakul@gmail.com

<sup>2</sup> หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
Ph.D. (Educational Measurement, Evaluation, and Research), Srinakharinwirot University  
E-mail suneo2534@gmail.com

<sup>3</sup> หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
Ph.D. (Educational Measurement, Evaluation, and Research), Srinakharinwirot University  
E-mail thaweesin\_naijit@pw.ac.th

<sup>4</sup> ภาควิชาการวัดผล และวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
Department of Educational Measurement and Research, Srinakharinwirot University  
E-mail ittipaatresearch@gmail.com

Received : December 5, 2023

Revised : June 21, 2024

Accepted : December 30, 2024

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องกรณีศึกษาโรงเรียนเครือหวายวิทยาคม และ 2) นำเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องกรณีศึกษาโรงเรียนเครือหวายวิทยาคม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนเครือหวายวิทยาคม ได้มาโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย (1) แบบสอบถาม และ (2) แบบสัมภาษณ์ จำนวน 6 ข้อคำถามในการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความถี่ (f) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนและชุมชนที่อยากปรับเปลี่ยนเป็นหลักสูตรสถานศึกษาใหม่ เนื่องจากหลักสูตรสถานศึกษาเดิมยังไม่ได้สนองต่อความสามารถและความต้องการของนักเรียนอย่างแท้จริง ไม่สอดคล้องตามบริบทของโรงเรียนชุมชน และ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องกรณีศึกษาโรงเรียนเครือหวายวิทยาคมควรมีภาพความสำเร็จของนักเรียนที่เป็นเอกลักษณ์อันพึงประสงค์ 5 ด้าน อีกทั้ง สาระการเรียนรู้แกนกลางที่มีความสำคัญ ได้แก่ สาระการอาชีพ สาระความปลอดภัยในชีวิต สาระชีวิตและครอบครัว สาระการดำรงชีวิตและครอบครัว สาระหน้าที่พลเมือง สาระการสร้างเสริมสุขภาพ สาระภาษาอังกฤษ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

และโครงการที่สำคัญ นอกจากนี้ วิชาที่ควรจัดให้มีในหลักสูตรควรเป็นวิชาที่เกี่ยวกับอาชีพ ทักษะชีวิต และวิชาที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจากการวิเคราะห์เนื้อหาในภาพรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดแตกต่างกัน

### คำสำคัญ

หลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษานำร่อง พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

### ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) investigate the essential requirements for developing the curriculum of a pilot educational institution, with a specific focus on Krue Wai Witthayakhom School, and 2) propose guidelines for curriculum development in this context. The sample group for this research comprised stakeholders from Krue Wai Witthayakhom School, selected through stratified sampling. The instruments employed for data collection included: 1) a questionnaire designed to capture opinions regarding the development of the curriculum in pilot educational institutions within the educational innovation area, and 2) an interview form consisting of six questions for group discussion. Statistical methods used in data analysis included mean ( ), standard deviation (S.D.), frequency (f), and content analysis.

The findings of the research revealed that 1) the essential requirements identified by school administrators, teachers, students, and community members necessitated a transition to a new school curriculum. This requirement stemmed from the inadequacy of the previous curriculum in addressing the abilities and needs of students, and its misalignment with the context of community schools and 21st-century learning. 2) The proposed guidelines for developing the curriculum of pilot schools, as exemplified by Krue Wai Witthayakhom School, should articulate a vision of student success across five domains: learning content, critical knowledge including career and life safety information, life and family education, civic responsibilities, health promotion, and English proficiency. Additionally, student development activities and significant projects were emphasized. The curriculum should also include subjects related to career development, life skills, and practical applications relevant to daily life. Overall, stakeholders exhibited diverse perspectives on the guidelines for curriculum development, as revealed through content analysis.

### Keywords

School Curriculum, Pilot School, Education Sandbox

## ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า หลายประเทศมุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขัน ให้การศึกษานำไปสู่การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาคือมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ สามารถคิดวิเคราะห์ปัญหา มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม (อุทุมพร สมศรี. 2560) “คุณภาพการศึกษา” เป็นประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่ง ซึ่งสังคมไทยและกระทรวงศึกษาธิการกำลังให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น และพยายามพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งให้มีความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อสนองตอบต่อความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก คุณภาพการศึกษาเป็นผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งในการดำเนินการจัดการศึกษาตามภารกิจของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง มีปัจจัยในการบริหารและการจัดการศึกษาที่เป็นปัจจัยส่งเสริมในการดำเนินการและส่งเสริมให้เกิดคุณภาพการศึกษาหลายด้านด้วยกัน ลูเนนเบิร์กและออนสไตน์ (Lunenbergs and Ornstein. 2004) มีแนวคิดที่ว่า ปัจจัยที่สนับสนุนและส่งเสริมในการบริหารจัดการการศึกษาให้เกิดผลผลิตและคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร 2) เทคนิคการจัดการเรียนการสอน 3) โครงสร้างการบริหารและการจัดองค์กร 4) วัฒนธรรมและบรรยากาศในโรงเรียน 5) ภาวะผู้นำและการบริหารงบประมาณ 6) การบริหารและพัฒนาทีมงาน 7) ทรัพยากรสิ่งก่อสร้างและวัสดุอุปกรณ์ และ 8) แผนการประเมินผล ซึ่งฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel. 2001) มีความเห็นว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการบริหารจัดการให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพ ประกอบไปด้วยครูที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และวุฒิการศึกษาสูง มีบุคลากรที่ทำงานสนับสนุนการทำงานเพียงพอ มีห้องสมุดและแหล่งค้นคว้าที่หลากหลายมีอุปกรณ์ทันสมัยครบครัน และมีอาคารสิ่งก่อสร้างเพียงพอ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องมีหน้าที่ในการบริหารจัดการและให้บริการด้านการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและต้องรับผิดชอบต่อผลการบริหารและคุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้น อีกทั้งสถานศึกษาต้องมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมีเป้าหมายและแผนดำเนินการที่ชัดเจน มีแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามปัจจัยและกระบวนการในการดำเนินการ

จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษาคือ คุณภาพการศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียน บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ก็คือ ผู้บริหาร ครูอาจารย์และบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้แนวทางหรือวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เพราะภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษาจะสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ธรินธร นามวรรณ. 2561: 53) ดังนั้น สถานศึกษาใดที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ประสิทธิภาพในการทำงานและสามารถนำศักยภาพของบุคลากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ก็จะมีโอกาสประสบความสำเร็จ มีความก้าวหน้าสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามความคาดหวังของสังคมได้

จังหวัดจันทบุรี ได้รับการประกาศเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ในราชกิจจานุเบกษา, 2565 โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ลงนามในประกาศ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มีแนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาในรูปแบบ Chan Education Shift Model (CHAN Model C = Change, H = Happiness, A = Agreement for Action, N = Network Instruction) Change คือ ยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มั่นคง และยั่งยืน โดยมุ่งการลด ละ เลิก โครงการที่ไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการปลดล็อกกฎ ระเบียบต่าง ๆ และมุ่งเน้นที่จะลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา Happiness คือ ผู้เรียนได้พัฒนาองค์รวมความรู้ ทักษะ สมรรถนะตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข สอดคล้องกับวิถีชีวิต “สุขทุกวันที่จันทบุรี” Agreement for Action คือ จัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ในระยะเวลา 3 ปี โดยกำหนดให้มินวัตกรรมในการจัดการศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับบริบทของตนเอง เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง Network Instruction คือ สถานศึกษาจัดการศึกษาด้วยตนเอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

โรงเรียนเครือหวายวิทยาคม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี จึงต้องดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนรู้แนวใหม่ โดยเปลี่ยนจุดเน้นจากที่เคยเป็นหลักสูตรที่เน้นเนื้อหา (Content Based) คือเน้นเนื้อหาวิชาและมีมาตรฐานและตัวชี้วัดจำนวนมากไปเป็นหลักสูตรใหม่ ตามมาตรา 20 วรรค (4) นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติไปปรับใช้กับการจัดการศึกษาในสถานศึกษานำร่องให้เหมาะสมกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และมาตรา 25 (พ.ร.บ. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562) ที่มาจากเสียงของนักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนในพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนเครือหวายวิทยาคม ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โรงเรียนเครือหวายวิทยาคมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี (พ.ศ. 2566 – 2570) แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ตามมาตรา 20 (4) และให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา ซึ่งผลจากการวิจัยและพัฒนาดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล รวมทั้งการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถเพิ่มคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่ต้องการในชีวิตประจำวันต่อไป จึงถือเป็นการกิจจำเป็นต่อการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอน บุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานจัดการศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย, 2562 : 21-22)

ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพนั้น จำเป็นต้องมีหลักสูตรและแนวทางในการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และมีกระบวนการพัฒนาที่เหมาะสมและมีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษานำร่องตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ.2562 : กรณีสถานศึกษาโรงเรียนเครือหวายวิทยาคม เป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสม มีประโยชน์ และมีความเป็นไปได้ สำหรับเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของนโยบายการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องกรณีศึกษาโรงเรียนเครือหวายวิทยาคม
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องกรณีศึกษาโรงเรียนเครือหวายวิทยาคม

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนเครือหวายวิทยาคม กลุ่มที่ 1 นักเรียน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มนิเทศฯ สพม. จันทบุรี ๓ ๔ ๕ กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเครือหวายวิทยาคม กลุ่มที่ 4 ผู้ปกครอง / ชุมชน / คณะกรรมการสถานศึกษา / องค์การภาครัฐ / เอกชน และอื่น ๆ ปีการศึกษา 2566 (โรงเรียนเครือหวายวิทยาคม, 2566 : 19-20)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ/หรือหัวหน้ากลุ่มงานบริหารทั้ง 4 ฝ่ายในโรงเรียนเครือหวายวิทยาคม กรรมการสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ในปีการศึกษา 2566 การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) รวมทั้งสิ้น 300 คน

## 2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

### 2.1) ตัวแปรอิสระ

#### 2.1.1) การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านหลักสูตรและการนิเทศภายใน

### 2.2) ตัวแปรตาม

2.2.1) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม

## 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม นำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

3.2) แบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

## 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ต่าง ๆ ดังนี้

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ 1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของ 1) แบบสอบถาม ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

### 1.1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ

1.1.1) แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า

1.1.2) แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเอกลักษณ์อันพึงประสงค์ 5 ด้าน ของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ แบบสอบถามเป็นคำถามที่มีความหมายทางบวกทั้งหมด คือ จำเป็นต้องมีมากที่สุด จำเป็นต้องมีมาก ค่อนข้างจำเป็น จำเป็นน้อย และจำเป็นน้อยที่สุด โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ( ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลเกี่ยวกับภาพความสำเร็จของนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม 5 ด้านเป็นรายด้าน และหาค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน โดยให้คะแนน ตามเกณฑ์ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 126-127) โดยแบ่งช่วงของค่าตัวกลางเลขคณิต 5 กลุ่ม ในการแปลความหมาย ดังนี้คือ

1.00 -1.49 หมายถึง ภาพความสำเร็จระดับ น้อยที่สุด

1.50 – 2.49 หมายถึง ภาพความสำเร็จระดับ น้อย

2.50 – 3.49 หมายถึง ภาพความสำเร็จระดับ ปานกลาง

3.50 – 4.49 หมายถึง ภาพความสำเร็จระดับ มาก

4.50 – 5.00 หมายถึง ภาพความสำเร็จระดับ มากที่สุด

1.1.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 วิชาในหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการให้ความสำคัญวิชา ในหลักสูตร โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ( ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของ แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นรายด้าน และหาค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน โดยให้คะแนน ตามเกณฑ์ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 126-127) โดยแบ่งช่วงของค่าตัวกลางเลขคณิต 5 กลุ่ม ในการแปลความหมาย ดังนี้คือ

1.00 -1.49 หมายถึง ความสำคัญระดับน้อยที่สุด

1.50 – 2.49 หมายถึง ความสำคัญระดับน้อย

2.50 – 3.49 หมายถึง ความสำคัญระดับปานกลาง

3.50 – 4.49 หมายถึง ความสำคัญระดับมาก

4.50 – 5.00 หมายถึง ความสำคัญระดับมากที่สุด

1.1.4 แบบสอบถามตอนที่ 4 โครงการ/กิจกรรมในหลักสูตรวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับโครงการและกิจกรรมในหลักสูตร โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ( ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของแต่ละกิจกรรมในโครงการ เป็นรายด้าน และ หาค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน โดยให้คะแนน ตามเกณฑ์ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 126-127) โดยแบ่งช่วงของค่าตัวกลางเลขคณิต 5 กลุ่ม ในการแปลความหมาย ดังนี้คือ

- 1.00 -1.49 หมายถึง ความสำคัญระดับน้อยที่สุด
- 1.50 – 2.49 หมายถึง ความสำคัญระดับน้อย
- 2.50 – 3.49 หมายถึง ความสำคัญระดับปานกลาง
- 3.50 – 4.49 หมายถึง ความสำคัญระดับมาก
- 4.50 – 5.00 หมายถึง ความสำคัญระดับมากที่สุด

1.1.5 แบบสอบถามตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า

1.1.6 แบบสอบถามตอนที่ 6 คำถามปลายเปิด เกี่ยวกับ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ในแบบสอบถามตอนที่ 6 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อสรุปผลการศึกษาลักษณะสถานศึกษานำร่องและการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมโดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยตรวจสอบ 1) ข้อมูลจากการ Focus Group 2) ข้อมูลจากการประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิค A - I - C 3) รายงานการประชุม และ 4) ข้อมูลจากการระดมสมองวิเคราะห์ เกี่ยวกับการจัดการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับพื้นที่นวัตกรรม รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ แล้วนำเสนอเชิงบรรยายประกอบการอภิปรายผล

## ผลการวิจัย

รายงานการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษานำร่องตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 คณะผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้กับนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคมได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้ที่เหมาะสมและมีคุณภาพตามต้องการของสังคมและประเทศ ได้ข้อมูลจากแบบสอบถาม การประชุม สนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศฯ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน ชาวบ้านในท้องถิ่น ศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ และภาคเอกชน โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยผู้วิจัยได้นำเสนอขั้นตอนการวิเคราะห์ เป็น 6 ตอน ดังนี้

**ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียน ร้อยละ 43.9 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 75.2 และส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 43.9

**ตอนที่ 2** การวิเคราะห์เอกลักษณ์อันพึงประสงค์ 5 ด้าน ของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม ใช้การหาค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย พบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับรู้พิจารณาความสำคัญและมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกลักษณ์อันพึงประสงค์ 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดการกระจายของข้อมูลส่วนใหญ่ไปในทิศทางเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างของความคิดเห็นมากนักทำให้คะแนนการประเมินคุณภาพทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับคุณภาพมาก การประเมินคุณภาพพบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นต่อ เอกลักษณ์อันพึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (  $\bar{x}$  = 4.45 , S.D. = .75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยเท่ากัน 3 อันดับแรก ของด้านที่ 1 ได้แก่ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (  $\bar{x}$  = 4.60)

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ( = 4.50) และความสามารถในการแก้ปัญหาและความฉลาดในการแก้ปัญหา ( = 4.36) 3 อันดับแรกของด้านที่ 2 ได้แก่ ชื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ( = 4.60) มีจิตสาธารณะ ( = 4.58) และอยู่อย่างพอเพียง ( = 4.55) 3 อันดับแรกของด้านที่ 3 ได้แก่ มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และปรับตัวให้เข้ากับสังคม ( = 4.54) มีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ( = 4.50) เท่ากันอันดับ 3 ได้แก่ มีกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth mindset) มีความฉลาดด้านสังคม และ มีความฉลาดด้านอารมณ์ ( = 4.47) 3 อันดับแรกของด้านที่ 4 ได้แก่ การอธิบายและให้เหตุผล ( = 4.59) รู้จักทำ การลงมือกระทำ ( = 4.57) และรู้จักฟัง รู้จักเรียนรู้ ( = 4.47) 3 อันดับแรกของด้านที่ 5 ได้แก่ ห่วงใยและดูแลสุขภาพตนเอง ( = 4.67) ขอบคุณ ขอโทษ ( = 4.60) และ เห็นอกเห็นใจ ( = 4.59)

จากผลการจัดอันดับสรุปได้ว่า นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเครือหวายวิทยาคมควรมีภาพความสำเร็จที่เป็นเอกลักษณ์อันพึงประสงค์ 5 ด้าน ที่โดดเด่น ดังนี้ นักเรียนโรงเรียนเครือหวายวิทยาคมเป็นผู้มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ชื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ สามารถอธิบายและให้เหตุผลและเป็นผู้ที่ห่วงใยและดูแลสุขภาพตนเอง

**ตอนที่ 3** การวิเคราะห์ระดับความสำคัญของวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ใช้การหาค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับพิจารณา ความสำคัญของวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเครือหวายวิทยาคมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด การประเมินความสำคัญพบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสำคัญต่อวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( = 4.27, S.D. = .84) เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชา พบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยเท่ากัน 10 อันดับแรก ได้แก่ สาระการอาชีพ ( = 4.68) สาระความปลอดภัยในชีวิต ( = 4.58) สาระชีวิตและครอบครัว ( = 4.55) สาระการดำรงชีวิตและครอบครัว ( = 4.54) สาระหน้าที่พลเมือง ( = 4.54) สาระการสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค ( = 4.50) ภาษาอังกฤษ ( = 4.44) จิตอาสา ( = 4.43) ชุมชน ( = 4.43) วิทยาศาสตร์ทั่วไป ( = 4.42) ภาษาจีน ( = 4.37) และการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ ( = 4.36)

**ตอนที่ 4** การวิเคราะห์ระดับความสำคัญของโครงการและกิจกรรมในหลักสูตรสถานศึกษา ใช้การหาค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับพิจารณาความสำคัญและมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของโครงการและกิจกรรมในหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดการกระจายของข้อมูลส่วนใหญ่ไปในทิศทางเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างของความคิดเห็นมากนักทำให้คะแนนการประเมินคุณภาพทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับคุณภาพมาก การประเมินคุณภาพพบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของโครงการและกิจกรรมในหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( = 4.46 , S.D. = .71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยเท่ากัน 3 อันดับแรก ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษนักเรียน ( = 4.59) กิจกรรมทัศนศึกษา ( = 4.57) กิจกรรมค่ายธรรมะ คุณธรรม และจริยธรรม ( = 4.51)

**ตอนที่ 5** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสัมภาษณ์ ในการปรับปรุงหลักสูตรอย่างมีทิศทาง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พบว่า กลุ่มที่ 1 อยากให้คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยยิ่งขึ้นให้เหมาะกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน กลุ่มที่ 2 อยากให้คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรให้เรียนไปเพื่อมีอาชีพสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ กลุ่มที่ 3 อยากให้คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรให้เรียนไปส่งเสริมอาชีพ ภายใต้กรอบของเศรษฐกิจพอเพียงตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เน้นทักษะอาชีพเหมาะสมกับความเป็นอยู่วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เช่น ถ้า นักเรียนพูดเขมรได้ ก็ต้องพูดอังกฤษเช่นกัน นักเรียนจะได้มีโอกาสทางสังคมมากขึ้น ควรส่งเสริมอาชีพจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ นักเรียนมีทักษะและเกิดสมรรถนะ ไปสู่นวัตกรรมหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนใช้ได้จริงในชุมชนนั้น ๆ มีการเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง โดยไม่ให้เกิดกระทบกับตัวผู้เรียน ผู้เรียนได้รับความรู้ทางด้านวิชาการ ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพได้เหมาะสมตามวัยหลักสูตรที่มุ่งสู่การ

นำไปใช้ประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาภาคบังคับ/พื้นฐาน เหมาะกับบริบทนักเรียนที่มีความพร้อมน้อยในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และ กลุ่มที่ 4 อยากให้คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่นักเรียนจบมาแล้วสามารถนำมาประกอบอาชีพได้ เหมาะกับบริบทของชุมชนส่งเสริมอาชีพ ภายใต้กรอบของเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมด้านอาชีพอยากให้ตอบใจห้อยกับเด็กมากที่สุด ว่าเด็ก ๆ ชื่นชอบอะไร สนับสนุนและส่งเสริมตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เน้นทักษะอาชีพสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสมกับความเป็นอยู่วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เช่น ถ้า นักเรียนพูดเขมรได้ ก็ต้องพูดอังกฤษเช่นกัน นักเรียนจะได้มีโอกาสทางสังคมมากขึ้นส่งเสริมอาชีพมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะของเด็กนักเรียนจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่นักเรียนมีทักษะและเกิดสมรรถนะ ไปสู่นวัตกรรมหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนใช้ได้จริงในชุมชนนั้น ๆ มีการเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง โดยไม่ให้เกิดกระทบกับตัวผู้เรียน ผู้เรียนได้รับความรู้ทางด้านวิชาการ ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพได้เหมาะสมตามวัยหลักสูตรที่มุ่งสู่การนำไปใช้ประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาภาคบังคับ/พื้นฐาน เหมาะกับบริบทนักเรียนที่มีความพร้อมน้อยในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

จากข้อมูลดังกล่าวทั้งหมดผู้บริหารสถานศึกษาควรนำไปออกแบบหลักสูตร: ออกแบบโครงสร้างของหลักสูตร เรียงลำดับเนื้อหา วิธีการสอน และการประเมินผล และเขียนร่างหลักสูตรที่เหมาะสม และต้องพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้ตามร่างหลักสูตร ใช้แนวคิดและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเนื้อหาที่น่าสนใจและมีคุณภาพ ทั้งยังต้องออกแบบวิธีการสอนและการประเมินผล และให้ครูออกแบบวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน เลือกเทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และออกแบบวิธีการประเมินผลเพื่อวัดความสำเร็จของผู้เรียน นำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบและปรับปรุง ทดสอบหลักสูตรในสภาวะจริง ๆ และรับข้อมูลจากผู้เรียนและผู้สอนเพื่อปรับปรุงและปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

ผู้อำนวยการโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรเพราะการพัฒนาหลักสูตรใหม่อาจเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมและพัฒนาครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้พวกเขามีความรู้และทักษะที่เพียงพอ

ในส่วนของงานวิชาการควรนำข้อมูลเหล่านี้มาเสนอและนำเสนอการใช้งาน นำเสนอหลักสูตรใหม่แก่ผู้บริหาร ครู และผู้เรียน เตรียมคำแนะนำเพื่อช่วยในการนำสู่การใช้งานจริง เพื่อการประเมินและการพัฒนาต่อไป ให้ดำเนินการประเมินหลังจากการนำหลักสูตรไปใช้จริง เก็บข้อมูลและความคิดเห็น และนำมาปรับปรุงหรือพัฒนาต่อไป

สรุป การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาใหม่ต้องการการทำงานที่พร้อมและประสานงานร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญทางการศึกษา การปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กล่าวมาจะช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปได้อย่างระมัดระวังและเหมาะสมกับเป้าหมายที่ตั้งไว้

## อภิปรายผลการวิจัย

มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ (1) คิดค้นและพัฒนา นวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอื่น (2) ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา (3) กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษา และสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ (4) สร้างและพัฒนา กลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และมาตรา 25 (1) ซึ่งคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเห็นชอบให้มีการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปรับใช้กับการจัดการศึกษาในสถานศึกษานำร่องให้เหมาะสมกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ตามมาตรา 20 (4) ทั้งนี้ หลักสูตรที่ปรับใช้ดังกล่าวจะต้องครอบคลุมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 โดยจะต้องมีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนและสภาพภูมิสังคม รวมทั้งมีกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ประกอบกับประกาศคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เรื่อง นโยบายการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนในสถานศึกษานำร่อง พ.ศ. 2565 ข้อ 4 ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษานำร่องมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการคิดค้นนวัตกรรมของครูหรือการประยุกต์ใช้นวัตกรรมการศึกษาต่าง ๆ เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน และสอดคล้องตามจุดเน้น สพฐ. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ข้อ 4 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นสมรรถนะและการจัดการรอบหลักสูตร รวมทั้งการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ให้เหมาะสมตามวัยของผู้เรียน และสอดคล้องตามจุดเน้น สพฐ. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ข้อ 5 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นสมรรถนะควบคู่กับการวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร รวมทั้งปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้เห็นคุณค่าประวัติศาสตร์และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รู้สิทธิและหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ

การศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพบว่ามีความต้องการที่อยากปรับเปลี่ยนเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ หรือเปลี่ยนเป็นหลักสูตรใหม่ และปรับปรุงวิชาเพิ่มเติมเนื่องจากหลักสูตรปัจจุบันเก่าเกินไป แล้วไม่ได้สนองต่อความสามารถและความต้องการของนักเรียนอย่างแท้จริงและต้องการความอิสระในการออกแบบหลักสูตรตามบริบทของสถานศึกษาเอง จึงต้องการปรับเปลี่ยนเป็นหลักสูตร เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการในชีวิตของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและชุมชนทั้งนี้การศึกษาความต้องการจำเป็นในครั้งนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (สุวิมล ว่องวานิช. 2562) เนื่องจากวิธีการสำรวจด้วยการสัมภาษณ์นับเป็นวิธีการหนึ่งที่คนส่วนใหญ่นิยมใช้เช่นเดียวกับแบบสอบถาม เพราะกระบวนการเก็บข้อมูลดำเนินการได้ง่าย ไม่ซับซ้อนแต่จะใช้เวลาในการเก็บข้อมูล เนื่องจากต้องใช้เวลาในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล วิธีการสัมภาษณ์สามารถใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ แต่ทั้งนี้ต้องมีการเลือกบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ให้เป็นผู้ที่เข้าใจสภาพบริบทขององค์กร หรือสถานการณ์ที่ต้องการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรัญญา ไชยวรรณ (2560) ได้วิจัยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่องความรู้เกี่ยวกับอาเซียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รวมถึงงานวิจัยของเพลินพิศ ธรรมรัตน์ (2559) ได้วิจัยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา: การปลูกยางพารา ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรการปลูกยางพาราของสถานศึกษาและชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนและผู้ปกครองใน 4 โรงเรียน ต้องการให้มีการสอนโดยใช้หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การปลูกยางพารา

ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ได้กำหนดจุดเน้นและนโยบาย ให้ทุกโรงเรียนในสังกัดเข้าสู่การเป็นโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดนำไปสู่การปฏิบัติ โดยสามารถปรับให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีการสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน ด้วยวิธีการประชุม ส่งเสริม สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานเป็นระยะ โรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม ศึกษากระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของการเป็นโรงเรียนนำร่อง โดยการนำของฝ่ายบริหาร ที่จะป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในอนาคต ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรม พ.ศ.2562 ที่ตราไว้ และสนองนโยบายหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดทำหลักสูตรพื้นที่นวัตกรรมนำร่องเพื่อให้เยาวชนในพื้นที่ได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพในพื้นที่ของตนเองที่เหมาะสมกับบริบทชุมชนและศักยภาพของตัวผู้เรียนเอง

งานวิจัยเล่มนี้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคมนำเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ของหลักสูตรปีการศึกษา 2567 ที่ถือเป็นโอกาสทองของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคมในการจัดการศึกษาต่อโจทย์ผู้เรียน สถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ อันจะส่งผลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพใน 5 มิติที่ปรากฏชัด ได้แก่

1. ประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในเรื่องการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน
2. ประโยชน์ต่อการศึกษา ผู้เรียนได้รับการพัฒนาครบสมบูรณ์ในทุกด้านทั้งทางด้านทัศนคติ ทักษะ และความรู้
3. ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ เกิดการเตรียมความพร้อมของคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะและคุณลักษณะทางอาชีพที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละจังหวัด
4. ประโยชน์ต่อสังคม ช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาและลดช่องว่างของโอกาสทางการศึกษาทางสังคม
5. ประโยชน์ต่อการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศและการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา

### ข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ (ข้อบกพร่อง ข้อควรแก้ไข ข้อควรระวัง ข้อดี-ข้อควรปฏิบัติ)
  - ควรเข้าร่วมประชุมกับชาวบ้านในคราวประชุมประจำเดือนที่ผู้ใหญ่นบ้านได้ประกาศไว้ เพื่อได้ข้อมูลมากขึ้น
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป (เรื่อง หัวข้อ วิชา วิธีการ ที่ควรทำวิจัย)
  - 2.1) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
  - 2.2) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่อง
  - 2.3) ประเมินหลักสูตร

### บรรณานุกรม

#### ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566, 26 มิถุนายน). รู้จักกับ “พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา” ล่าสุด 11 จังหวัด – ศธ.360 องศา. [https://www.facebook.com/MOE360degree/?locale=pa\\_IN](https://www.facebook.com/MOE360degree/?locale=pa_IN)
- เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. (2552). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์. ปรชญาดุษฐ์บัณฑิต. [วิทยานิพนธ์ไม่ได้อัปโหลด] บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธรินธร นามวรรณ. (2561). การพัฒนาระบบการนิเทศแบบสอนแนะในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 15(69), 52-61.
- โรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม. (2565ก). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566.
- โรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม. (2565ข). หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม ปีการศึกษา 2565.
- โรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม. (2566ค). รายงานการประเมินตนเองปีการศึกษา 2565. (Self-Assessment Report : SAR 2565).

ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. 2562. เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก หน้า 102.  
สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 4. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.  
อุทุมพร สมศรี. (2560). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอละอุ่น  
จังหวัดระนอง. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8  
เสนอที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

#### **ภาษาอังกฤษ**

Hoy, W.K. and Miskel, C.G. (2001). *Educational Administration, Theory, Research and Practices. 6th Edition.* McGraw Hall: New York.  
Lunenburg, Fred, and Allan, C. Ornstein. (1990). *Educational Administration: Concepts and Practices. (2<sup>nd</sup> ed).* Oxford: Wadsworth Publishing Company.

